

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

MASCA DREPTURILOR POLITICE

Politiciani incorigibili și fără nici un scrupul, incapabili a fi făcut un singur bine acestei provincii, vă-am prins de astă-dată!

Ca și înscenările voastre de la Medgidie la 29 Decembrie 1896, după revocarea ordinului cu ștergerea din liste a românilor ardeleni; ca și șoaptele voastre notorii de interveniri diplomatice, sequestre etc. contra *atot puternicului* primar de pe atunci, Schina; ca și gogoșile ce ați debeat cu înființarea Băncii de Seont, în scop de căpătuală pentru vremuri rele; ca și apelurile ce făceați prin *Viitorul Constanței*, la *înfrățirea (!) popoarelor dobrogene* pe timpul alegerii comunale din Constanța; ca și intrigile și întâmpinările, prin grai și prin telegrame, ce făceați astă primă-vară, în cestia milionului apei; toate umbletele voastre, ascunse și cotite și de astă-dată, pe la Societatea Agrară pe care ați reușit să o înhămați la scopurile voastre, n'au ca țintă decât dorința, de atâtea ori avortată, de a vă impune atențiunii centrului ca oameni cari însemnați mult în acest județ!

Zadarnică încercare, dacă n'aveți nici o bază. Cărările pe care umblați nu duc la lumină.

Nimienicia-vă, a voastră și a spiritului ocult ce vă înjghebează din când în când, și vă conduce, cunoscută până aci numai de unii, este acum patentă pentru toată lumea.

Destul de pusilanimi, spre a lua

înși-vă răspunderea pentru cele ce aveți să debeat prin ziarul ce ați înființat, că adevărat: regimul excepțional ce ne guvernă devine *pe di ce merge* mai apăsător, și că el *primejduște întreaga operă săvârșită până acum*... vă-ați înglobat într'o anumită mulțime, pe care o exhibați marelui public, cu toate titlurile ei: ca *număr, forță și inteligență*.

Ați reușit să faceți *impresiune*, unde ați țintit, dovada e în reproducerea, într'un ziar de partid din București, a *manifestului* vostru, cu toate iscăliturile și titlurile celor vizați, dar nu veți reuși să amăgiți pe cei răspunzători de situațiunea ce vreți să creați; să eliniți măcar o cărămidă din alcătuirea la care să lucrează acum aci cu atâta putere; pentru că constatările ce faceți, prin manifest, ca și apelul ce ridicați, spre forurile cele mai înalte, sunt pur și simplu ridicole, ca și personajele care le-a redigat.

Nu e nimenea, — vă desfidem să diceți contrariul, sub o iscălitură cu care să putem sta de vorbă aci —, *care să fie nemulțumit cu ceea ce se face acum în județul Constanța*; nu e adevărat, și dar e minciună, că cei 24 de *mocani*, după dl. Lionida Stere de la *Galățu* 22, ar voi să se amestece în treburile politice ale Statului român, cerând abolirea regimului excepțional și drepturile politice, pe când ei n'au măcar regulate definitiv, prin lege, drepturile electorale, comunale și județiene.

Noi cari, în atâtea cestiuini, am lucrat în numele lor, vă putem da

o formală desmintire în această privință.

Mocanii și toți românii de peste hotare, stabiliți în Dobrogea, afară de foștii notari și perceptori etc., pe cari acum nu-i mai încap aceste slujbe, au bunul simț mult mai dezvoltat de cât le presupuneți; ei își ved de treburile lor, de turmele lor, de precariatatea proprietăților lor rurale, ce acum se regulează, în ioc să facă politică de stat, și încă militantă, în care vreți să-i înglobați, făcându-i sa pună degetul sub manifestele voastre perfide.

Le-ați spus la Societatea Agrară că faceți un ziar economic și agricol, și au iscălit tot cu sute de lei, cum au făcut-o și pentru *Liga*, la care voi n'ați participat, din potrivă, ați distrus-o, prin *Sentinela Dobrogei* de pe acea vreme. Le-ați făgăduit în urmă un simplu jurnal, pus sub patronagiul a foștii prefecti, oficeri superiori, foștii primari, medici, ingineri etc., și ei s'au grăbit a subscrie câte un abonament; iar din acest fapt creștinesc, dacă vroiti și *național*, a răsarit *Farul*, cu Manifestul vostru tendențios, ziar menit a cere *drepturile politice*, dar în care, în cele 4 numere de până acum, nu e un singur cuvânt despre abolirea regimului excepțional, ci numai articole—cele originale—de polemică și scrisori deschise, către unii și alții din cei ce ajută sau conduc acum interesele publice a localității.

Cu asemenea proceduri puteți ajunge iar la ridicolul pe care l'ați mai încercat și alte dăți, cu *Buciumul Dobrogei*, *Viitorul Constanței*, *Drep-*

turile Dobrogei și Steaua Constanței, dar la seopul urmărit de eumetria amorfă ce ați contractat, nu!

Masea nu impresionează de cât pe timpul până când ea a fost ruptă; și vă-am rupt-o deoparte. Încă puținică răbdare!

Respunsul d-lui M. Koiciu

Fiind-că ziarul nostru se tipărește de astă-dată mai târziu de cât a eșit *Farul* de Dumineca trecută, să profităm de ocazie spre a esplica respunsul ce ne-a dat d-l Koiciu, în cestia îmbunătățirilor din oraș, respuns de astă-dată făcut de însa-și d-l Koiciu.

D-sa trece peste «cele patru capete de învinovățiri» ce i le-a adus «Monitorul Oficial», și pentru care a fost revocat din demnitatea de primar — o trecere în orice caz tardivă, după 6 ani de țile de tăcere, și se oprește numai la acela «pe care nu-l poate lăsa nerelevat, și anume: *că nu făcea nimic pentru înfrumusețarea și propășirea orașului*».

D-l Koiciu, necontestând faptul de care l'am acuzat noi în numărul trecut, că n'a făcut pentru Constanța, timp de 6 ani cât a funcționat ca primar, de cât «gri-lajul de pe bulevard, două chioșcuri, rezervorul de apă și cărciuma de la obor», ne spune, prin respunsul său de acum, că în ședința de la 18 Decembrie 1895, a consiliului comunei Constanța, ar fi spus ce a lucrat până atunci, și și-a dezvoltat programul lucrărilor proiectate pentru viitor. Cercetând procesul verbal al acelei ședințe, constatăm că primarul n'a vorbit o singură vorbă asupra îmbunătățirilor trecute; deci, minciună că ar fi arătat lucrările făcute.

La ordinea țilei, pentru acea ședință a fost: a) Votarea unui împrumut de 2.000.000 lei; b) Oferta lui Croizat pentru iluminat, și c) Sporirea unor taxe după legea maximului a taxelor comunale, după care s'a dat cetire propunerii primarului de a se vota un împrumut de 2 milioane lei, pentru a se eșecuta următoarele lucrări: *Alimentarea orașului cu apă, construirea unui salon de cură,*

unui stabiliment de hidroterapie, unul parc, trotuare cu bazalt, clădirea a 2 hale și 2 localuri de școală, toate lucrările ordonate de minister, cu ani înainte, prin adresă formală.

D-l Primar introduce și susține împrumutul cu câte-va vorbe, asigurând că cu noile taxe ce urmau să se mai voteze, și cu venitul ce vor da lucrările: apă vre-o 60.000 lei, salonul 20.000 lei, de la stabilimentul de hidroterapie 15.000 lei, halele vre-o 35.000 lei și școalele vre-o 6000 lei, se va acoperi anuitatea de 120 sau 130 mii lei a împrumutului.

Iată toată treaba ce a făcut d-l Koiciu cu acea ocaziune.

Toată pledoaria sa, pentru un împrumut de 2 milioane, cu atâtea lucrări, constă din 57 rânduri ale procesului verbal dresat atunci.

Față cu o așa desvoltare a motivelor, ministrul de interne răspunde și mai pe scurt la raportul primarului. Iată acel răspuns cu No. 1166 din 17 Ianuarie 1896:

Domnule Primar,

«Vedând cele cuprinse în raportul Dv. No. 10233/95 cu privire la împrumutul de 2 milioane propus a se contracta la comună pentru facerea mai multor lucrări, vă răspund că pentru a se putea da curs propunerii, urmează a fi făcute mai întâi studiile și întocmite proiectele lucrărilor ce sunt a se efectua din acel împrumut, spre a se cunoaște ast-fel valoarea lor și mijloacele prin urmare ce vor fi necesare pentru aducerea lor la îndeplinire».

Primiți etc.

Acesta e istoricul resumat dar exact al afacerilor pertractate în țisa ședință; lucrurile au stat aci până la eșirea d-lui Koiciu din primărie, până astă primă-vară, când cetitorii *Constanței* sciū că altminterlea se motiva convertirea milionului apei și lucrările ce s'au început anul acesta.

Publicul nepărtinitor judece între procedarea d-lui Koiciu și consilierii de atunci, cari credeau că numără broboane de fasole, și între procedarea consiliului de acum, a cărei deciziune e încă destul de proaspătă în memoria cetățenilor.

Acum, fiind-că d-l Koiciu mă învoacă ca martor în cauză, consilier fiind și atunci, să mi se permită a abuza încă odată de coloanele ziarului, spre a arăta cum vedeam eu lucrurile și atunci, pe când nu *injuram* pe d-l Koiciu.

Iată ce diceam și care a fost rezultatul discuțiunii:

«D-l consilier Grigorescu luând cuvintul crede că exprimă întregul sentiment al consiliului mulțumind d-lui Primar pentru prezentarea acestui proiect de împrumut, nimeni nu va fi în contra îmbunătățirilor propuse, mai ales că ele constituie o parte integrantă din programul în baza căruia actualul consiliu a fost ales. Roagă însă pe d-l Primar, să-l permită cu chibzuința ce-l este proprie, a face oare-cari observații asupra proiectului de împrumut și a recomanda atențiunii consiliului oare-cari propunerii ce va desvolta, pe cari să nu le ia în nume de rău, venind de la un amic sincer al progresului și îmbunătățirilor propuse.»

«Prin expunerea de motive nu se arată și resursele de unde comuna va lua fondurile necesare plății anuităților împrumutului cari vor absoarbe $\frac{2}{3}$ sau cel puțin jumătate din budgetul ordinar al comunei, care în medie este numai de 250 mii lei. D-sa își exprimă îndoiala dacă ministerul va aproba împrumutul fără această indicațiune și fără planul lucrărilor, și întrebă, pe d-l Primar dacă are această siguranță și dacă n'ar fi mai bine a se face aceste cumpăriri, și în urmă să se voteze împrumutul de 2 milioane.»

«Aceasta și din alte puncte de vedere.»

«In cestiunea *aducerei apei*, a cărui aducere în oraș d-sa a recunoscut-o și recunoaște ca urgent necesară, ar fi a se ști mai întâi dacă întreprinderea se va face în regie sau se va concede unei companii, care să exploateze pe seama ei, în care caz n'ar mai fi nevoie de împrumutul milionului, cerut pentru apă, plus poate o altă jumătate milion pentru cheltuelile de exploatare și întreținere, cari

nu ni se arată cât vor fi de mari și cât va fi consumul de apă.

D-sa citează mai multe orașe ca București și Brăila cari stau rău cu regiea apei și în Galați unde e concesiune ea merge foarte bine, se declară partisan al concesiunii cu drept de răscumpărare pentru comună după un period fixat de ani.

Pentru aceste motive și pentru că încă nu se cunoaște bine de unde se va aduce apa în oraș de la moara Caragea sau de la isvorul descoperit acum, mai apropiat, de pe proprietatea comunei, grădinele de zarzavaturi, D-sa e de părere să studiem aceste chestiuni și în urmă să se facă împrumutul.

În ce privește *salonul de cură*, d. Grigorescu nu-l admite pentru o cheltuială așa de mare de 300.000 lei, mai ales că comuna a încercat fără rezultat a pune taxe pe vizitatori, se îndoiesc de rentabilitatea lui numai în 1½ luni, cât va lucra, față cu o anuitate de 20.000 lei, plus cheltuielile de administrație, pe când venitul actualului salon ce ar urma să fie desființat nu e de cât 2—3000 lei anual, cu toată exploatarea lui care nu costa nimic pe comună. Aduce ca exemplu Hotelul Carol care nu dă nici 1% venit societății care l'a construit. D-sa este de părere să lărgim actualul salon, lăsând timpul să facă necesară facerea unui asemenea mare stabiliment, de care nici statul nu are încă la stațiunile sale principale, ca Lacul Sărat etc.

Institutul de *hidrotherapie* figurează asemenea în programul nostru, dar crede că în proporțiunile în care e vizat, 300 mii lei, nu se va rentă încă multă vreme, comuna nu va putea suporta o cheltuială așa de mare și nici nu e drept să i se ceară a o suporta.

La Câmpul-Lung, stațiune însemnată, s'a făcut un asemenea institut cu șasezeci mii lei prin inițiativă privată, care tot-deauna administrează mai bine, se face prea puține băi de apă caldă și de abur aici; se fac numai băi reci; cele două localități de băi existente ne-ar putea încredința despre faptul că nu s'ar rentă.

Comuna face destule sacrificii pentru vizitatori. Cu muzica 10,000

lei, actualul salon 30.000 lei, ecleragiul și întreținerea bulevardului, construcția băilor 30,000, a căror întreținere costă pe comună mai multe decât de mii de lei anual, fără ca casa comunală să profite absolut nimic.

Statul și stabilimentele publice sunt datorare a îngriji de suferința țerei; comuna să-și vadă mai întâi de trebuințele ei proprii care sunt așa de multe ca: canalizarea orașului atât de necesară surpării sălbatice a malurilor pe tot litoralul nord-est, iluminarea, lărgirea și prelungirea bulevardului și expripierea prevăzute în planul orașului, șosele în partea de sus și la magaziile orașenilor, fără de care nu șeade bine marilor stabilimente proiectate. Orașul e mai mult comercial de cât stație balneară, care se va desvolta în altă parte a orașului.

În orice caz, suma e prea mare pentru acest stabiliment; ea trebuie redusă la cel mult 100.000 lei.

D. Grigorescu admite facerea de școli, celor două hale și ori-câte planșăi, o șosea pentru trăsuri la cartierul industrial și trotuarele pe care le-a propus mai înainte încă de programul de la 1894.

D-sa admite în principiu împrumutul, dar ar dori proiecte pentru fie-care lucrare în parte și combinațiunea resurselor și decisiunea mai întâi dacă va fi regie sau concesiune pentru apă, studii, lucrări și rezoluțiunii ce s'ar putea lua în câte-va zile de noi împreună cu serviciul ordinar tehnic, spre a nu ne pomeni că prea ne-am grăbit. Să nu facem ca predecesorii noștri cari au făcut împrumutul de 300 mii lei, și prima lucrare ce a făcut, închee d-sa, a fost o magazie de cereale, atât de păgubitoare pentru comună.

D. Primar răspunde că este *autorizat să creadă că împrumutul va fi agreat de guvern*, care are ațintită atențiunea sa asupra orașului Constanța.

În ce privește resursele din cari se vor plăti anuitățile împrumutului, dacă nu le-a arătat în raport le-a spus și demonstrat în ședința de astăzi.

Cât pentru modul cum se vor executa sau exploata lucrările proiectate

în regie, prin concesiune sau prin întreprindere, aceasta va face obiectul deliberațiunilor consiliului, când împrumutul va fi aprobat de Corpurile Legiuitoare.

Acum consiliul comunal are a se pronunța dacă găsește indispensabile lucrările propuse și dacă acordă împrumutul.

În ce se atinge de proiectele ce d. Grigorescu cere pentru fie-care lucrare, aceasta nu o putea face d. Primar, înainte de a fi sigur că lucrările propuse se vor adopta de consiliu și de guvern, căci asemenea proiecte ar putea costa cel puțin 20.000 lei.

D. Primar conchide apelând la sentimentele patriotice ale consiliului ca să voteze împrumutul.

În urma acestor explicațiuni d. Grigorescu a declarat că va vota pentru împrumutul.

D. Șerbănescu, consilier, declară că va vota în convingere pentru împrumut, fiind-că ese necesar.

Se pune la vot împrumutul de 2.000.000 lei și se adoptă cu unanimitate de voturi.

Acum încă două vorbe, D-le Kociu—permiteme să-ți le adresăm personal, și să le subscriem după placul d-tale,—și am terminat. Acuzațiunile ce-ți-am adus prin ziarul nostru de la 2 Noembrie curent nu consta în ce ai avut de gând să faci,—las că programul nu l'ai făcut d-ta—ci în cele ce ai făcut, 6 ani de primariat, cu un budget ridicat la întreit din 250.000 cât ai moștenit de la predecesorii d-tale? Aci te așteptam să vorbești, și dacă n'ai vorbit, este fiind-că n'ai făcut absolut nimic, decât afacerile d-tale personale, pe care le faci și acum la Banca de Scont, până ce acționarii vor reuși să ridice capacul de pe lada pe care șezi, zicându-ți și d-tale cine-va, în plină ședință a consiliului de ad-ție, cum ai zis și d-ta odinioară, că e necesar să fie acolo... să stea vecinic cu ochii ațintiți la casa cu bani, pe care șeada atunci alt-cineva în locul d-tale.

Am zis; dacă voiți continuăm.

Cu ocazia relației de mai sus să mă răfuiesc și cu prietenii de la *Farul* No. 5.

Pe cel cu *independența* Constan-

te! îl rog să nu altereze zisele mele. Eu n'am scris nicăeri că am combătut sau criticat pe fostul prefect, respectatul domn colonel Chiřișescu, ci că n'a fost lăudat de mine în ziarul meu, ceea-ce e cu totul alt-ceva. Articolul menționat «Ați mințit și mințiți!», în care «ași fi înjurat ca la ușa cortului», ceea-ce toți cetitorii știu că nu e în obiceiul meu, lipsesce din colecția mea împreună cu alte câte-va numere din acea vreme, și mărturisese că nu'mi aduc aminte măcar cine l'a scris; destul că în urma acelei serii de articole, la care confratele face alusiune, concepute și tipărite în lipsa mea la Galați și bolnav fiind, editura ziarului a espiaț greșala ce se comisese, prin suspendarea foaiei pe 10 luni viitoare. *Sapientii sat.*

D-lui Pariano. — Recepisa ce preținzi, de cotizație la Societatea Agrară, poartă No. 35 de la 24 Martie 1903. Ce ai de adăugat asupra-i?

Alta: n'am cerut nimănui pe lume din Constanța, o slujbă; sfidez pe ori-cine să zică contrarul.

Cât pentru *sarică*, despre aceasta îmi rezerv dreptul, cu voia d-tale Ce. Costică, ați răspunde mai pe larg, mai târziu, când vom vorbi și despre cei 7 «burdufi» foștii d-tale colegi din Consiliul județian, din mijlocul cărora ai eșit, cu oare-care cruzime din partea lor și a prefectului de pe atunci. Acum încă două vorbe: mă fălesc că moși de strămoși ai mei, și tată-meu împreună, au purtat această haină muntenească «sarica»; dar repozatul tată-meu mai purta sub această albă haină, pur românească, și alt-ceva: purta cuvântul moralității pe amvoanele multor biserici din țară, în cele de pe urmă de pe amvonul Catedralei Sf. Petru și Pavel din Brăila, înainte cu o jumătate secol, peste mulți «Ciuștina-brendina», deveniți astăzi mari boieri în țara românească.

D-ta, Domnul meu, ce mai ai de spus? de acolo — «de la sat?»

Amicului meu «personal» d-l Lt. Colonel Dr. A. Zisu. — Nu mă îndoiam de amiciția d-tale «personală». Ori-cum ar fi, fă-te mai di-

hal, la gazetă, vre-un «gheneral», ca să putem sta de vorbă, afară din culise. Eu sînt dital director al ziarului meu; vreați, știți... de la mărire la mărire; nu se cade să polemizez, — am mai spus-o — cu toți trăpădușii altor confrăți: administratori, incasatori, distribuitori, corectori, reporteri, și cum se mai numese, nici cu toți Vêlcii, Vidrighinii etc. din Manifestul ce ați iscălit 45. de inși.

P. Grigorescu.

Cazul de la Seimeni

Ziarul *Tara* din Bucuresci, în numărul de la 9 curent, denunță un caz de gheșeft ce s'a petrecut la Comuna Seimeni, în chestia unui cal ucis, bolnav de răpciugă; că adecă s'ar fi luat de două ori despăgubirea de 150 lei, pentru același caz.

Cercetând lucrurile la prefectură, iată ce am constatat: cazul, împreună cu mai multe alte neregularități venind la cunoștința prefectului, prin denunțul d-lui 12 Septembrie al lui Ion Mareș, d-l prefect trimite hârtia primită subprefectului de Medjidie, spre cercetare, cu ordinul No. 9977 din aceeași zi; iar acesta trimite actele dresate în cauză, cu raportul No. 6649 din 23 Septembrie, după care prefectura cu adresa No. 10.121 din 11 Octombrie trimite actele d-lui procuror, spre a deschide acțiune publică contra d-lui Nicolae Dudu, primarul acelei comuni, și d-lui Gh. Costescu, fost notar la acea comună și mutat la Cochirleni. — Prin ordinul prefecturii din aceeași zi, 11 Octombrie, cu No. 10.122, s'a revocat d-l N. Dudu din funcțiunea de primar și tot în baza acelui ordin a fost revocat din notariat d-l Gh. Costescu; iar cu adresa No. 10.120 tot din aceeași zi s'a raportat cazul d-lui ministru de interne (serviciul sanitar), arătându-se că d-l medic veterinar Dinulescu n'a dresat actele în toată regula, adecă în momentul constatărilor, iar cu raportul No. 10.123 s'a raportat de revocarea celor doi slujbași comunali.

În tot județul e cunoscut că prefectul nostru a luat și altă-dată măsuri destul de energice contra matrapazlicurilor ce s'au putut face unde-va, și în deosebi în serviciul veterinar. Lucrul trebuie să fie cunoscut atât și Cleonilor locali ai *Tării* cât și celor din Bucuresci. Invectivele grossiere și

stropil rabiaticii ce i se asvêrle din când în când de *Tara*, nu-i pot atinge nici pe departe.

Informațiuni

Convențiunea pentru alimentarea cu apă a orașului de către Direcția Căilor ferate a fost iscălită de părți.

Vineri 14 curent, a 25-a aniversare a intrării trupelor române în Dobrogea, se va face inaugurarea apei, la orele 11 a. m. la fântâna din piața Independenței. Serbarea va fi prezidată de d-l Prim-ministru D. A. Sturdza. Au fost invitați la serbare toți capi autorităților civile și militare și toți domni ofițeri din garnizoană, împreună cu toți domni ofițeri pensionari de aci, cari au luat parte la războiul independenței, și un mare număr de orășeni notabili și reprezentanți ai diferitelor comunități. După inaugurare va avea loc un banchet de vre-o 150 tacămură, în sala hotelului Carol.

Cu ocaziunea acestei serbări se vor pronunța discursuri de ocaziune, credem, de d-l Prim-ministru, de d-l Prefect și de d-l Primar, după care ne vom sili a face cuvenita dare de seamă în numărul de Dumineca viitoare, 16 curent.

Revista *Agrarul*, prin redactorul său șef, d-l V. Cogălniceanu, ne răspunde în ultimul său număr că *Societatea Agrară* n'are nici un amestec în chestia aparițiunei vre-unui ziar în Constanța, de natură politică.

Luăm act cu mulțumire; iar dacă d-l Kogălniceanu va colabora la *Farul*, nu ne va părea de cât bine.

Confrății de la *Farul* răstălmăcesc, *avocătește*, altmintrenea frazele încredinate de noi din manifestul primului număr, uitând, așa de repede, complimentul din No. 2, cu Brânzovenescu și Farfuride care întărea odată mai mult înțelesul ce le-am dat noi.

Noi tocmă de *perfidia* cu care au fost introduse acele fraze și de inconștiența celor ce le-au subseris, ea să facă *impresie*, ne-am plâns. Cerem o explicație francă: aveți, ori n'aveți nimic cu *regimul de apă*, cu prefectii săi dobrogeni? Aci e chestia; se cade să răspundeți cinstit, verde, românește. Ne vom modela ținuta după declarația deschisă ce veți face.